

Tim
Sweijts

Tim Sweijts is
veiligheidsexpert
van het Haagse
Centrum voor
Strategische
Studies en zomer-
columnist.

Geopolitiek gezien is het vooruitzicht dit jaar slecht

Deze zomer liepen de temperaturen op tot weerzinwekkende hoogtes. Europese hittesterecords gingen eraan. Bosbranden legden meer dan 300.000 hectare in as. Mensen werd aangeraden verkoeling te zoeken en de luiken te sluiten. Het goede nieuws is dat de temperaturen weer dalen als de zomer straks eindigt. Het slechte nieuws is dat het geopolitieke kwik blijft oplopen.

De eerste helft van dit jaar bracht een opeenstapeling van onverkwikkelijkheden. Een greep: de ontvoering van de Venezolaanse leider, Trumps dreigementen tegen Groenland, verwoestende oorlogen in Afrika, Europa en het Midden-Oosten, de blokkade van de Straat van Hormuz en de lancering van het AI-frontiermodel Mythos waarmee kritieke infrastructuur eenvoudig gekraakt kunnen worden.

De vooruitzichten voor de rest van dit jaar zijn slecht. Het einde van de oorlog tussen Rusland en Oekraïne is niet in zicht. Zelfs als de leiders zouden aanschuiven aan de onderhandelingstafel, leidt dat vaak eerst tot méér in plaats van minder geweld om een betere uitgangspositie te verkrijgen.

Het Kremlin bouwt daarbij nieuwe militaire bases vlak over de Europese oostgrens. Scandinavische inlichtingendiensten waarschuwen dat Rusland binnen twee tot vijf jaar een grootschalige aanval kan uitvoeren. Na een staakt-het-vuren met Oekraïne hebben de Russen de handen vrij om Europa het leven zuur te maken.

Amerika's defensie-minister Pete Hegseth kondigde al een heroverweging aan van de militaire aanwezigheid in Europa. Dat de Amerikanen zich gaan terugtrekken, lijkt wel duidelijk; in welk tempo is alleen nog onzeker. Trump hernieuwde daarbij zijn sabelgekleetter richting Groenland. Hij houdt halsstarrig vast aan zijn voornemen het grootste eiland ter wereld in te lijven.

De Europese defensie-industrie komt na miljardeninvesteringen met horten en stoten op gang. Als we zo doorgaan, kunnen we ons straks goed verdedigen tegen Rusland. Maar ondertussen bestaan er gaten in onze broze afschrikking, zeker ook in de ogen van Russische leiders die geen hoge pet op hebben van de Europese bereidheid om te vechten. Tegen een dreiging uit het westen zijn we sowieso niet opgewassen.

Ik laat al maanden zien dat een grondprincipe van de internationale betrekkingen, het vrije verkeer op de wereldzeeën (vastgelegd door onze eigen Hugo Grotius in zijn *Mare Liberum* in 1609), lang niet zo onwrikbaar is als gedacht. Nederlandse vliegpassagiers en autorijders voelden dat al in hun portemonnee, maar bij voortduren van de oorlog tussen Amerika en Iran zullen de geopolitieke consequenties van een andere orde zijn.

Ondertussen speculeren Amerikaanse bedrijven over de komst van kunstmatige superintelligentie – slimmer dan wij mensen. De tekenen aan de wand zijn veeg. Recent ontsnapte het nieuwste model van ChatGPT aan een interne testomgeving om vervolgens eigenhandig systemen in de echte wereld te hacken. Europa dreigt aan het kortste eind te trekken. We hebben geen AI-bedrijven die meespelen in de wereldtop en evenmin de benodigde dataservers. Dat zal de Amerikaanse dominantie op dit vlak bestendigen, met AI als gevaarlijk (cyber)wapen én als centrale spil in het verdienmodel van de Vierde Industriële Revolutie.

Ga ervan uit dat het geopolitieke kwik verder op zal lopen. Helaas zijn er dan geen luiken om de hitte van internationale spanningen buiten te houden. En, zo leerden we deze zomer opnieuw, kleine brandhaarden kunnen gevaarlijk snel uitgroeien tot grote branden.

AI wordt de spil in het verdienmodel van de Vierde Industriële Revolutie